

*Spoštovane tovarišice in tovariši, cenjene borke in borci,
organizatorji današnje proslave, gospe in gospodje!*

"9. januarja je minilo 75 let od krutega umora mladega, tedaj komaj 15-letnega borca Kosovelove brigade Marjana Štoke s Proseka, Marjan se je pridružil partizanom. Njegov odred je novo leto 1944 pričakal pri Vrabčah, nekaj dni kasneje so se nastanili v Štorjah. Potem alarm: sovražna, nemška konjenica je tu. Večini borcev je uspelo, da so se umaknili. Za Marjana in nekatere druge borce ni bilo izhoda. Marjana in soborca ob njem so Nemci ujeli, ta se jim je iztrgal, Marjan pa ni preživel: mučili so ga, celo noč, ni izdal, obesili so ga, tu, na vidnem mestu ob cesti, vsem v opomin. Postal je legenda, tudi za mlade, vse do naših dni,"

Borke in borci so v vojnih časih premogli pogum, sledili svojemu občutku za PRAVIČNOST in nam tako izborili temeljne vrednote, kot so svoboda, dostojanstvo, človekove pravice in solidarnost.. Naši predniki, so se skozi stoletja borili za te pravice, za pravice poštenega in delavnega človeka, borili so se za svojo domačo zemljo, borili so se za delavske pravice, borili so se za svojo identiteto, za jezik svoje ljubeče matere proti fašizmu. Marjan Štoka, je za svobodo prispeval SVOJ največji dar: svoje mlado življenje.

Kaj pa danes? To niso samo leta krize, to so leta ki zaznAmujejo nov svetovni red, ki se nam vsiljuje in nas vse bolj tlači. Če želimo danes še vedno verjeti v te ideale, nas čaka težka preizkušnja, saj je naš življenjski trenutek vpet v družbene pojave, pred katerimi si ne moremo zatiskati oči, ali se jim IZOGIBATI.

Od PREMINULE DRUGE SVETOVNE vojne SI JE razdejana in gospodarsko izčrpana Evropa želela miru, enotnosti in blaginje, zato so ustanovni očetje pričeli s povezovanjem posameznih držav v zvezo držav članic, ki jo danes poznamo kot Evropsko unijo, edinstveno politično in gospodarsko zvezo držav, katerih temelji so globoko zasidrani v viziji Konrada Adenauerja, Josepha Becha, Jeana Monneta, Roberta Schumana in drugih povojnih voditeljev.

Pravni temelji za nastanek Evropske unije so bili položeni pred 60 leti v Rimu, s t. i. Rimsko pogodbo, dokumentom, ki je zasnoval skupni evropski trg in postavil temelje štirim evropskim svoboščinam: prostemu pretoku oseb, blaga, kapitala in storitev. Franciji, Nemčiji, Italiji, Belgiji, Nizozemski in Luksemburgu se je z leti pridružilo še 22 držav, nazadnje Hrvaška leta 2013. Rimski pogodba je gospodarski in politični projekt s ciljem trajnega miru, širitev EU pa krepi gospodarski razvoj držav članic in njihovo demokratično ureditev, tudi v nekdanjih totalitarnih državah.

V zadnjem desetletju pa so Evropo pretresle posledice svetovne gospodarske krize, dodatno pa so stanje zaostriale množične migracije. Dejstvo je, da EU potrebuje prenovo, vendar pa morajo ostati njene temeljne vrednote nedotaknjene. Še naprej se moramo zavzemati za mir, spoštovanje človekovih pravic, svobodo, demokracijo, enakopravnost in za solidarnost.

Na dnevnem redu Evropskega parlamenta OSTAJA ŠE VEDNO PROBLEM reševanja migrantske krize in zagotavljanje večje varnosti. Če Evropa želi ostati SUBJEKT in glasnik miru, SVOBODNEGA pretoka ljudi, DOBRIN in kapitala, JE TO mogoče le v kolikor bodo države članice medsebojno sodelovale - poleg enotnosti pa je potrebna tudi vrnitev k viziji in vrednotam ustanovnih očetov Evropske unije.

Zaradi tega je nujno, da gledamo naprej; izstopiti moramo iz začaranega kroga svojega vsakdana, v katerem večkrat vidimo le same sebe, svoje nove obleke in želje po najnovejšem iphonu. Nam, ki smo rojeni precej let po vojni, je vse to morda preveč samoumevno. Zato vselej obstaja nevarnost, da nas to zaziba v samozaverovan spanec, naslednje jutro pa se zbudimo sredi novih zidov in bojišč. Zavedati se moramo, da so vrednote narodnoosvobodilnega in antifašističnega boja v svojem temelju vrednote miru. Da je ravno navidezni mir, ki tiho tolerira številne, vsakodnevne oblike nestrpnosti do sočloveka, njihov najpogostejši rabelj. Vsako človeško dobo, tudi našo, zaznamujejo nepravčnosti, diskriminacija in izključevanje, menjajo se zgolj sredstva za njihovo uveljavitev. Podobe naše realnosti dnevno kažejo slike propadajočih podjetij, delavcev, ki ne dobivajo plačila za opravljeno delo in ki živijo v nehumanih razmerah, ljudi, ki umirajo, ker ne dobijo zdravniške oskrbe, migrantska kriza, naraščajoče nestrpnosti do vsega drugačnega. Vse to terja temeljit razmislek o tem, kako urediti naša družbena razmerja v prihodnje in zaradi tega mladi morajo predstavljati bogastvo in investicijo za bodočnost..

Kaj pa mladi? Spomin na junaštvo in mučeniško smrt Marjane Štoke je še vedno živ in aktualen kajti brez njega in vseh tistih, ki so za svobodo DALI ŽIVLJENJE, brez njih tudi današnja generacija ne bi živela v svobodni domovini.

Današnji čas je zaznamovan z bojznijo pred vojno in sorodnimi družbenimi konflikti, pred vsakovrstnim nasiljem po svetu in v lastnem okolju, pred prisotnimi pretečimi ekološkimi nevarnostmi svetovnih razsežnosti, pred aktualno tesnobno problematiko zaposlovanja, pred izrazitim trendom demografskega staranja evropskega prebivalstva. Vse to predstavlja področja zaskrbljenosti celotne družbe in na dolgi rok bremeni predvsem mlajše, ki iz svojega in širšega družbenega okolja v procesu lastnega socialnega zorenja še ne poznajo dovolj in se ga ne morejo v polni meri zavedati.

Danes mladina živi v moratoriju, bi lahko rekli da je nekako izolirana od družbe. Danes biti mlad pomeni eksperimentirati z različnimi življenjskimi stili v napol javni sferi vrstnikov; veliko mladih ne zanima svet zunaj vrstniških krogov, vse, kar počnejo, je stvar civilne družbe. Ne zanimajo se za davke, za upokoјence ali za cene na trgu, zanima jih predvsem svet prijateljev in vrstnikov, ki so jim podobni. Politika je zato zanje dolgočasna. Vzroke za domnevno ali očitno družbeno pasivizacijo mladih raziskovalci razlagajo različno. Eni jo pojasnjujejo s splošno klimo neoliberalističnega družbenega okolja zadnjih desetletij, ki preprosto zanemarija dejanske potrebe ljudi in med njimi mladih, ki so zato pahnjeni v splošno družbeno apatijo. Drugi menijo, da gre za samoobrambo, ko mladi v družbi ne vidijo nikogar, ki bi jim res hotel pomagati, zato se obrnejo navznoter, vase, in se oprejo na lastne sile, družino, morebitne osebne kontaktne mreže. Spet tretji zanikajo, da bi razočaranje mladih nad družbenim okoljem pomenilo njihovo avtomatično apolitičnost, temveč da lahko gre za protest mladih, ki se izraža v abstinenci do politike.

Vendar... Ko se mladostniki predajo neki stvari in se zanjo angažirajo, takrat njihovo preverjanje ni motivirano samo iz lastnega interesa samouresničitve, ampak vsebuje že določeno usmerjenost v skupno dobro, in prav zato NISO MLADI DANES LE DODATNA , AMPAK USTAVNA KOMPONENTA – DANES so mladi velik potencial za širjenje vrednot, na katerih mora sloneti sodobna družba IN TO so svoboda, pravica, solidarnost in enakopravnost.

Mladostniki nosijo v sebi potencial za socialno angažirano življenje. K zdravemu razvoju mladih pripomore vključitev v DRUŽBENE ORGANIZME, PRIVLAČNE za to, da mladi v njih ODLOČAJO IN SI prevzemajo primerne odgovornosti. V TEH ORGANIZMIH se v procesu dejavnega vključevanja mlad človek še naprej uči lojalnosti, zvestobe, poštenosti in zaupanja. Pomembne so interakcije z ljudmi različnih starosti iz različnih okolij ter razvijanje zdravih odnosov z vrstniki, rušenje stereotipov med generacijami, krepitev socialnih vezi in sožitja, kvalitetno preživeti prosti čas mladostnikov, vseživljenjsko učenje, ohranjanje tradicije, priprava na lastno staranje, medsebojna pomoč in podpora ter prebujanje občutljivosti za sočloveka v ožji in širši skupnosti.

Odgovornost celotne družbe je, da bomo vrednote, v katere verjamemo, znali podajati naprej, in jih znali uporabiti v trenutku, ki ga živimo. Prihajamo do spoznanja, da je oblikovanje družbenega sožitja, ki je osredotočeno na dobre medsebojne odnose, treba krepiti in spodbujati. Če so mladi po eni strani naravnani v individualizem, je po drugi strani v njih velik potencial za solidarnost, mogoče je TREBA prav ta potencial mladih integrirati v prostovoljno in medgeneracijsko mrežo in na ta način JIM pomagati, da odkrijejo SAME sebe, svoj smisel življenja IN ISTOČASNO skupne, KOLEKTIVE vrednote,

Gledati moramo naprej. Spomenikov imamo čisto dovolj. NE ZARADI TEGA, KER NAM SPOMIN IZHLAPUJE, TEMVEČ KER VSAKI NOV SPOMENIK ZAHTEVA NOVE ŽRTVE; IN MI SMO TU, DA SE SPOMNIMO, DA POČASTIMO, IN DA SE ŠE NAPREJ BREZ NASILJA BORIMO ZA ČLOVEKOVE PRAVICE. Namesto spomenikov potrebuje družba solidarnost in pomoč. Antifašizem, demokracija, spoštovanje človekovih univerzalnih pravic, enakopravnost in dostojanstvo pojmem danes kot borbo vseh tistih, ki vanje res verjamemo. MOGOČE bo zadnje upanje ponudila družba, če njene vrednote ne bodo zgolj poslovanje, uspeh, denar, podoba in varovanje zasebnosti, temveč tudi kanček komunikacije in medsebojne pomoči.

In prav v tem je smisel, da se vsako leto zberemo na tej ganljivi svečanosti, da se SPOMNIMO MarjanA ŠtokE in njegovih soborcev, padlih borcev s Proseka, Štorij in okoliških vasi, Njemu in vsem tistim, ki so PADLI in darovali življenje v boju za svobodo, za socialno pravičnost, za lastno suverenost, SE TUDI DANES POKLONIMO IN SE JIM ZAHVALIMO.

Slava padlim!